

Številka 7 – Leto VI

Novo mesto, 26. julija 1978

Novoteks

GLASILO TEKSTILNE TOVARNE NOVO MESTO

EN DAN MED BRIGADIRJI V „DELIBLATSKE PEŠČARI“

Še nikoli do zdaj ni bilo toliko mladinskih gradbišč širom po naši Jugoslaviji, kot ravno letos, saj že prve ocene kažejo na rekordno število akcij in udeležencev na njih. Število brigadirjev se je povzpelo celo na dva milijona. Naj povem samo to, da je v SR Srbiji letos že 12 velikih zveznih MDA. Na eni od teh dela tudi novomeška MDB „Katja Rupena“. Njen pokrovitelj je Novoteks, zato smo jih tudi obiskali ravno na polovici julijske izmene.

Po naporni vožnji smo prispeli do naselja, kjer dela in živi naša brigada, ki je od Novega mesta oddaljena okoli 600 km. Takoj smo se srečali s prvim presenečenjem. Ko smo se približevali naselju, so nas ustavili in povedali, da je cesta zaprta, ker se je pokvaril tovornjak. Tako smo morali do naselja stopiti kakšnih 15 minut peš po pesku in vročini. To je bil prvi stik s pravim peskom, ki bi se mu po naše reklo mivka. Ker so pričakovali naš obisk, nam je prišel naproti dežurni naselja, nas pozdravil in nas odvedel v naselje. Drugo presenečenje pa je bilo samo naselje, saj si nismo predstavljali takšnega kot je. Res je še v končni fazi izgradnje, vendar so nas presenetili veliki novi objekti, lepo razporejeni in vsak v drugačni barvi. Okoli njih so bili še kupi peska in gradbenega materiala. Sprejel nas je komandant akcije, nam zaželel dobrodoščilo ter nam po njihovem običaju ponudil „lozo“, da smo sprali iz grla pesek, ki se nam je nabral med potjo.

Nato je sledil razgovor, med katerim nam je komandant razložil pomen in namen same akcije, ki se imenuje MDA „Deliblatski pesak“ ter o delu in dosedanjih rezultatih. To je ena najzanimivejših akcij, predvsem zaradi tega, ker so vsi napori usmerjeni v to, da bi zaščitili celotno pokrajino pred viharji, ki raznašajo pesek po vsej Vojvodini in delajo veliko škodo na plodnih poljih. Zato so načrti, po katerih bodo v naslednjih 10 letih med drugim zgradili več kot 390 km protipožarnih poti. Na iniciativo mladine bodo glavni graditelji brigadirji. Gradnja samega naselja, ki se imenuje „Paja Marganović“, v katerem bo to polletje stanovalo 16 brigad, pa je posebna zgodba. Zaradi bujne vegetacije in nenavadnega naravnega fenomena, ki nastaja z lomljenjem sončnih žarkov na peščenih delčkih, je naselje v dolinici, kjer najvišji peščeni nasipi dosega višino do 150 m. Vse pa je obkroženo z borovim gozdom in zgrajeno na treh ravneh. Povedal nam je tudi, da bo ta akcija imela letos samo dve izmeni in po odhodu brigad bodo te paviljone uporabljale osnovne šole za šolo v naravi.

Pohvalil je našo brigado, saj je edina iz Slovenije. Druge brigade so še iz vseh ostalih republik in pokrajin. Čeprav je po letih zelo mlada, je zelo priljubljena in družabna. Letos je glavni poudarek na delu 3 km glavne ceste, ki bo povezovala naselje s prvim večjim krajem, ter na samem urejanju naselja. Prav

zato pa smo se odločili, da gremo kar peš na delovišče, kjer dela naša brigada. Že od daleč smo zaslišali znani brigadirski pozdrav.

Najprej sem se pogovarjal s komandantom te novomeške brigade, Marjanom Frkoljem, ki je sicer dijak novomeške gimnazije in moj stari znanec. Je že prekaljen brigadir ter večkratni

ji. Zelo je zadovoljen z delom in rezultati, čeprav je brigada po strukturi zelo mlada, saj je povprečna starost okoli 17 let. Kljub temu pravi, da to ne vpliva na rezultate, saj vsak dan prekoračijo normo. Kot pravi sam, pa je povsem logično, da se ne morejo kosati z drugimi brigadami, še posebno ne z brigado iz Črne gore, ki jo sestav-

Letošnja 54-članska brigada „Katja Rupena“

komandant brigad. Povedal mi je o delu, težavah, vzdušju, uspehih na tej akciji, ki so jih imeli prve dni po prihodu. Vendar je to značilno za vsako akcijo, ki se prvič prične, zlasti še, če je to prva izmena. Skupno so prebrodili začetne težave, zdaj pa so že zaživel pravo brigadirsko življenje. Brigada šteje 53 brigadirjev in od tega je kar 23 deklet, kar je največ v vseh 8 brigadah, ki so trenutno v akci-

ljajo sami fantje. Tako ni čudno, da je postavljen tudi nov jugoslovanski rekord na akcijah. V enem delovnem dnevu so dosegli normo preko 640 %. Pravi pa, da jih to ni preveč prizadelo, saj vlada med brigadirji res izredno tovarništvo, prijateljstvo ter prideta na vsakem koraku do veljave bratstvo in enotnost med jugoslovanskimi narodi. To slednje še posebno, saj je vsaka (nadaljevanje na 5. str.)

Že od 3. julija so v Dolenjskih Toplicah udeleženci mednarodnega tabora „Sutjeska“. Letos tabor šteje 106 udeležencev – 85 pionirjev, ostalo pa so vzgojitelji in mentorji. Tako je v tem že tradicionalnem mednarodnem taboru letos osem jugoslovanskih delegacij ter devet tujih iz Angole, Palestine, Kube, Sovjetske zveze, Poljske, Madžarske, Romunije, Italije in Finske.

V sredo, 12. julija, so obiskali našo tovarno vsi udeleženci tabora „Sutjeska“. Po kratki predstavitvi Novoteksa so nam pionirji zapeli nekaj pesmi, nato pa so si ogledali še nekatere faze tekstilne proizvodnje.

Popoldne so organizirale skupščina občine Novo mesto in družbenopolitične organizacije sprejem, na katerem so mladi udeleženci tabora izvedli krajši kulturni program. Na sliki: „pisani mladi svet“ v Novoteksu

Mladi komunisti v ZSMS

Na 8. kongresu ZKS so med drugim obravnavali tudi aktivnost in vlogo članov ZK, ki so člani ZSMS. Delo v ZSMS kot osnovni politični družbenopolitični organizaciji mora povezovati celotno mlado generacijo in mora biti sredstvo mlade generacije, da bo mlada generacija imela neposreden vpliv na vsa družbena dogajanja, da bo sodelovala pri reševanju družbenih problemov in torej s tem tudi svojih lastnih. Vsi mladi komunisti, ki jih je od celotnega članstva okrog ena tretjina, bi morali biti avantgarda v ZSMS, njeno ustvarjalno in aktivno jedro.

Žal je precej mladih članov ZK neaktivnih, neustvarjalnih in nekateri celo niso člani ZSMS, ali pa znotraj le-te zelo malo pomenijo. Zato je kongres ZKS zavezal vse članke, ki so organizirani v OO, da skupaj z ostalimi DPO uveljavijo tak način dela in take odnose in odgovornost članov ZK, da bodo ti mladinci delali v ZSMS in da bo organizacija mladine postala mesto dogajanj, ustvarjalec in izvrševalec samoupravne Titove poti. Nedopustno je, da sprejemamo v ZK mladince, ki niso člani ZSMS, ali ki v organizaciji mladih niso dovolj aktivni. Vendar se bo to dogajalo tako dolgo, dokler ne bomo ZSMS uveljavili kot samostojne organizacije. Ker mlad človek s svojo energijo, pripadnostjo socialističnemu samoupravljanju, s hotenjem, da uresničuje te cilje, raje išče organizirano delovanje v ZK, ker je ne najde v ZSMS. Zveza komunistov pa ne more tako biti nadomestilo.

Zato mora biti mladinska organizacija taka, da bodo mladi v njej z veseljem delovali. V ZSMS se mora

jo mladi potrditi in uveljaviti in taki šele priti v ZK. Izboljšati moramo sedanje stanje, ko mladi komunisti niso najaktivnejši dejavnik med mlado generacijo, v njenih organizacijah in drugih oblikah njene aktivnosti.

BOJAN PUREBER

Konferenca mest

V Novem mestu bo v mesecu oktobru 25. jubilejno zasedanje stalne konference mest Jugoslavije. Konferenca mest zaseda vsaki dve leti v drugi republiki. Letošnja bo v Sloveniji, in to v Novem mestu, kar je za nas Dolenjce posebna čast. To pa nam nalaga prenekatero nalogo oziroma obvezo.

Zasedanja stalne konference mest Jugoslavije se bo udeležilo 800 delegatov iz Jugoslavije in približno 30 delegacij iz tujine. Med tujimi delegacijami bosta tudi svetovna in evropska delegacija. Zasedanje bodo spremljali predstavniki tiska, radija in televizije.

Pričakujejo tudi udeležbo najvišjih predstavnikov jugoslovanskega družbenopolitičnega življenja.

Da bi delo konference nemoteno potekalo in da bi Novo mesto pričakalo udeležence čim bolj urejeno, bo potrebno do oktobra še marsikaj postoriti. V ta namen je občinska skupščina ustanovila pripravljalni odbor, ki bo s komisijami, zadolženimi za posamezna področja, poskrbel, da bo vse potekalo čim bolj gladko. Poudariti moramo, da je naloga nas vseh, da sprejmemo udeležence kar se da pripravljeni in urejeni.

Pred pripravljalnimi odbori in komisijami je izredno veliko zahtevnih nalog, ki jih bo potrebno opraviti v skopo odmerjenem času.

Zato pozivajo vse občane novomeške občine, vse delovne organizacije, prebivalce Novega mesta in ostalih krajev ter vse občane v krajevnih skupnostih, da že sedaj pričnejo urejati svoje hiše, ulice, okolico tovarn ter drugih objektov, katerih sedanjí videz ni najlepši.

Tudi pri nas v Novoteksu pogosto uporabljamo besedo „ODGOVORNOST“. V zadnjem času še posebej, saj so naloge iz zakona o združenem delu – uveljavljanje in čimboljše delovanje nove organiziranosti Novoteksa – tako obsežne, da jih brez imenovanja odgovornih nosilcev ne bi mogli pravočasno in v celoti opraviti. Sicer pa ne gre samo za to odgovornost. Odgovorni moramo biti vsak hip in pri vsakem delu.

In kaj je odgovornost?

ZAKAJ DOLOČILA O ODGOVORNOSTI?

Vsaka organizirana družba ima določena pravila, ki urejajo družbe-

KAKŠNE OBLIKE ODGOVORNOSTI POZNAMO

Odgovornost običajno delimo na pravno in nepravno obliko odgovornosti. Med nepravne oblike odgovornosti štejemo npr.: družbeno-politično, moralno, etično, politično odgovornost, deloma tudi odgovornost za opravljanje samoupravljal-skih funkcij (njene temelje ureja predpis gl. čl. 566 in naslednji člani ZZD). Med pravne oblike odgovornosti štejemo npr.: kazensko-pravno, gospodarsko-kazensko, odškodninsko odgovornost itd.

ODGOVORNOST – KAJ JE TO?

no vedenje in ravnanje ljudi, ki so zapisana v ustavi, zakonih in drugih družbenih normah. Da je večja verjetnost, da bo družbena norma spoštovana in uveljavljena, določa norma (predpis) največkrat sankcijo (kazen), ki doleti tistega, ki normo prekrši in ki je tem večja (hujša), čim večji pomen ima predpis za celotno družbeno skupnost, ali čim večja je dobrina, ki jo ščiti.

ODGOVORNOST V SAMOUPRAVNI SOCIALISTIČNI DRUŽBI

V postopnem odmiranju države je še zlasti za našo družbeno skupnost značilno, da se obseg državne prisile, ki je značilna za vsako družbo, zmanjšuje ter da delovni ljudje s samoupravnim sporazumevanjem, družbenim dogovarjanjem in drugimi splošnimi akti samostojno urejajo družbena razmerja po načelu ustavnosti in zakonitosti ter pravih socialistične morale. V naši družbi se torej prepletajo elementi samoupravljanja in državnosti, vendar tako, da oboji predstavljajo funkcionalno in medsebojno povezanost. Oboji urejajo obnašanje in odgovornost posameznikov (državljanov) in pravnih subjektov, tako v medsebojnih odnosih, kot v odnosih do družbene skupnosti.

ODGOVORNOST IN SANKCIJE

Ne more biti resnične odgovornosti, pa naj bo ta pravna ali nepravna, brez ustrezne sankcije za neodgovorna ravnanja. Glede na oblike in vrste odgovornosti so sankcije različne:

– nepravne oblike odgovornosti imajo za posledico nepravne sankcije, npr.: kritiko, družbeno obsodbo (posameznika ali okolja), odstop itd.

– pravne oblike odgovornosti imajo za posledico sankcije, npr.: kazensko odgovornost, plačilo odškodnine itd.

KAJ MORAMO UPOŠTEVATI, KADAR GOVORIMO O ODGOVORNOSTI

Kadar torej govorimo o odgovornosti, je treba vedeti, za kakšno odgovornost gre in kakšne so sankcije za kršitev te odgovornosti. Pravna praksa kaže, da sicer sorazmerno veliko govorimo in pišemo o odgovornosti, vendar ob tem ne upoštevamo dovolj, za kakšno vrsto odgovornosti gre, s tem pa, kakšna je sankcija za kršitev odgovornosti, o kateri govorimo.

Pravno neopredeljena odgovornosti je tista, za katero nimamo predstave o njeni vsebini in s tem ne predstave o tem, kakšne posledice nosi s seboj, ali drugače, kakšno sankcijo ima za posledico.

(Nadaljevanje na 7. str.)

28. junija je bila v Dolenjski galeriji slovesnost s krajšim programom Dolenjskega okteta, nato pa je predsednik novomeške občinske skupnosti Marjan Simič podelil priznanja za dolgoletno delo, s katerimi je predsednik Tito odlikoval vse Novoteksove 30-letnike ter še nekaj zaslužnih občanov Novega mesta.

Medaljo dela so prejeli: Ana Bele, Alojzija Dragman, Justina Kandorfer, Marija Kočijaž, Štefka Kranjčič, Cilka Lamut, Jožefa Mavsar, Marija Miklavčič, Cvetka Milanovič, Ljudmila Mrvar, Marija Ponikvar, Jože Puš, Marija Rolih, Angela Seničar in Terezija Žagar. Red dela s srebrnimi meči pa so prejeli: Janez Lahajnar, Franc Miklavčič, Marija Reberšek, Ana Rukše, Milena Sajevec, Jožefa Šurla, Franjo Švent, Stanislav Židanek in Marija Žonta. Vsem odlikovancem predsednika republike iskrene čestitke!

Dekleta so dala „v koš“ vse gasilce...

V počastitev 20. junija — dneva civilne zaščite, je organiziral odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito temeljnih organizacij Tkanina, Konfekcija I in delovne skupnosti skupnih služb tekmovanje gasilskih enot in enot prve medicinske pomoči CZ.

Čeprav se je med gasilci prijavilo več desetov, so nastopile le ekipe iz KS Bučna vas, SGP Pionir, metliške predilnice ter moška in ženska ekipa Novoteksa. Presenetljivo toda povsem zaslužno so bile najboljše naše gasilke. V mokri vaji so imele sicer drugi najboljši čas, toda po odbitku nekaj

sekund (tekmovale so med fanti) so prešle v vodstvo; ko pa so tudi na vsa testna vprašanja odgovorile pravilno, so osvojile prvo mesto. Drugi so bili prav tako gasilci Novoteksa, sledijo pa: 3. KS Bučna vas, 4. SGP Pionir in 5. predilnica Metlika.

Med ekipami prve medicinske pomoči so tako kot pri gasilcih slavile „domačinke“, druga je bila ekipa Pionirja, tretja pa so bila dekleta iz metliškega tozda.

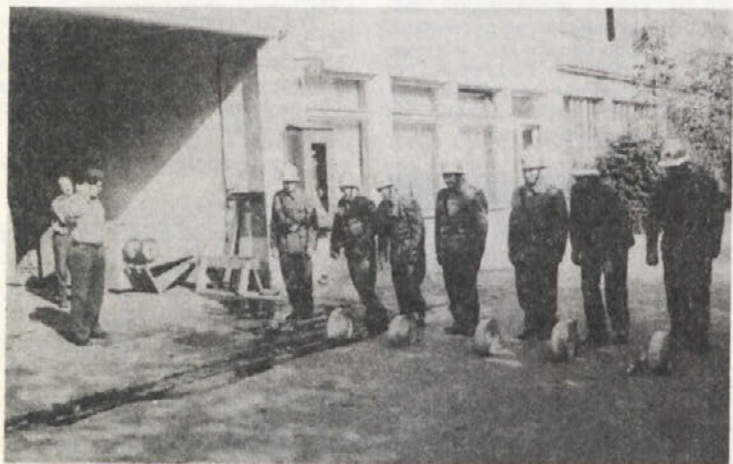
Po končanem tekmovanju sta tovariša Avbar in Miklič podelila vsem nastopajočim priznanja in diplome.

Podelitev priznanj

O pomenu CZ v današnjem času je spregovoril predsednik sindikata Miklič V napad . . .

V napad

Pogled na udeležence tekmovanja

Ekipa prve pomoči so prikazale visoko stopnjo znanja

ZA BOLJŠO INFORMIRANOST

Ob tej priložnosti bi radi spregovorili o sodelovanju v našem internem glasilu „NOVOTEKS“. Kljub temu, da je za obveščanje z raznih področij našega dela zadolžil delavski svet DO širok krog delavcev, še vedno sodeluje pri pripravi le manjše število skoraj vedno istih sodelavcev. Želeli bi, da bi se v pripravo posamezne številke vključilo čimveč delavcev, saj končno glasilo „NOVOTEKS“ ni časopis uredniškega odbora, temveč nas vseh.

Naš skupen cilj mora biti vsem znan: želeli bi, da bi s svojimi prispevki sodelovali predvsem delavci iz neposredne proizvodnje, iz posameznih temeljnih organizacij — o katerih le malokdaj kaj izvemo. V prihodnje se bomo morali prav vsi potruditi, da bomo imeli jasne, pravočasne in razumljive informacije, da bo postalo glasilo „NOVOTEKS“ brano in iskano — da bo postalo resnično naše!

UREDNIŠKI ODBOR

EN DAN MED BRIGADIRJI V „DELIBLATSKI PEŠČARI“

(Nadaljevanje z 2. str.)

brigada iz druge republike in pokrajine. Akcija je resnično šola samoupravljanja, saj je večina brigadirjev, ki se na akciji prvič srečajo z odgovornostjo in odločanjem ter tako pridobivajo delovne navade, disciplino in vse vrline, ki jih mora mlad človek imeti. Med mladimi, ki sestavljajo novomeško brigado, je največ dijakov srednjih novomeških šol, nekaj študentov in nekaj mladih delavcev iz večjih delovnih organizacij. Posebnost v brigadi pa so še 4 pionirji, ki so se zelo hitro vključili v to pestro brigadirsko življenje. V tej brigadi sta tudi dva naša mladince: Anica Šere in Jaroslav Hočevar.

Pogovarjal sem se z Anico in Jaroslavom, ki sta povedala nekaj o svojih vtistih.

Anica Šere: „Čeprav sem letos prvič na delovni akciji in to tako daleč od doma, sem se že zdaj odločila, da bom še šla. Brigadirsko življenje, ki ga živimo tukaj, je res naporno in zahteva trdno voljo, da preneseš tak tempo. Vendar vidim prav v tem tisti čar, ki privlači mlade v brigade. Tukaj sem spoznala veliko novih prijateljev, ki jih doma prav gotovo ne bi. Skupaj premagujemo vse težave. Kar se tiče dela, sem se hitro privadila, saj sem navajena delati tudi doma. Res pa je, da je tukaj vsak dan neznozna vročina, ki nas najbolj moti in prav zavidam našim v mestu, kjer, kot slišimo, imajo skoraj vsak dan dež. Do sedaj še nismo imeli niti

enega deževnega dneva, saj imamo vsak dan preko 30°C. Normalno je, da smo kar naprej žejni, vendar je ravno za to bolj slabo preskrbljeno, saj dobivamo na traso le vodo, ki ima rahel okus po nafti. Tudi hrana je dobra, le zdi se mi preveč začinjena.“

Jaroslav Hočevar: „Tudi jaz sem letos prvič na akciji, saj sem do sedaj le veliko slišal o zanimivem brigadirskem življenju. Po prvih dneh, ki so bili za vsakega težki, sem se tudi jaz hitro privadil na tak način življenja. V začetku je bilo tudi nekaj žaljev, vendar se mi pozna, da sem sodeloval že na pripravah doma. V brigadi imam nalogo voziti samokolnico. Res si nisem predstavljal, da je tako lepo na akciji, saj ni poudarek zgolj na delu na trasi, temveč lahko vsak brigadir obiskuje tudi precej tečajev, ki se odvijajo v popoldanskem času. To so foto, kulturni, marksistični, sodniški, traktorski itd. Zvečer pa imamo organizirane kulturne prireditve, plesne prireditve, vsak drug dan dela tudi disco in drugo. Tako ni nikomur dolgčas. Spoznal sem tudi veliko prijateljev, s katerimi smo se dogovorili, da se tudi drugo leto spet vključimo v kakšno brigado.“

Dan se je že nagibal proti večeru, ko smo se poslovili od naših brigadirjev, s katerimi smo preživeli dan, ter jim zaželeli veliko delovnih uspehov pri nadaljnjem delu.

TEKST IN FOTO:
BOJAN PUREBER

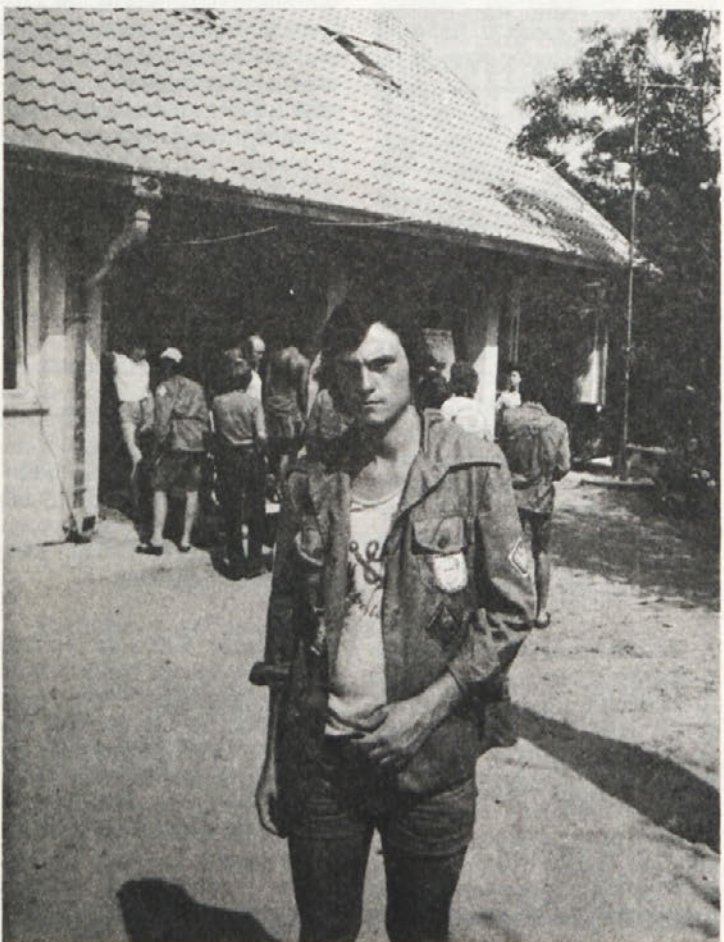
Brigadirje sta obiskali tudi delegaciji Novoteksa in SOb Novo mesto

Uspešen boj za metre in normo

ANICA ŠERE

JARO HOČEVAR

CEPLJENJE VARUJE VAŠEGA OTROKA PRED NAJHUJŠIM

Od bolezenskih nadlog, ki tarejo človeštvo, je zlasti pomembna velika skupina bolezní, ki jih povzročí okužba z bolezenskimi klicami in jih imenujemo nalezljive bolezni. Predstavljajo kar 42 % vseh bolezní. Človeka spremljajo skozi vso njegovo zgodovino in so v starem, srednjem pa tudi v novem veku povzročale med prebivalstvom strašne pomore. Spomnimo se samo kuge, ki je v srednjem veku razredčila prebivalstvo Evrope tako temeljito, da je število ljudi šele v 19. stoletju zopet doseglo tisto raven, ki jo je imelo pred uničujočimi epidemijami. Veliko število žrtev pa so terjale tudi črne koze in kolera. To so seveda samo tri najbolj „moriške“ bolezni z dolgega seznama nalezljivih bolezní, izmed katerih so nekatere bolj, druge pa manj zdesetkale človeštvo med njegovo že tako ali tako dovolj krvavo zgodovino.

Seveda se je človek v svojem večnem boju za obstanek skušal postaviti po robu boleznim, ki so ga ogrožale. V starih zapisih beremo, da so bili tako poskusi zdravljenja, kakor poskusi, da se obvarujemo nalezljivih bolezní, vedno prisotni, žal pa seveda v glavnem brez uspeha. Človek je kmalu spoznal, da nekatere bolezni, predvsem tiste, ki se pojavljajo v velikem številu (epidemije), povzročá nekaj nevidnega, neznanega, kar pa je nevarno in usodno. Seveda se je boriti proti nevidnemu in neznanemu res najtežje.

Spoznanje, da ljudje, ki so preboleli neko nalezljivo bolezen in jo seveda tudi preživeli, kasneje ne zbole več za to boleznijo, je vodilo do prvih začetkov zaščite. Tako so že v starem veku na Kitajskem, v Indiji in Perziji umetno okuževali ljudi, da bi jih zaščitili pred črnimi kozami. Zdrobljene kraste kozavih bolnikov so zdravim ljudem dajali v nos ali usta. Kasneje so uporabljali kar gnoj iz gnojnih mehurčkov.

Ljudje so zbolevali in če so bolezen preživeli, so bili kasneje pred njo zaščiteni. Seveda je bil to zelo grob in nevaren način in skoraj nič ne vemo o tem, koliko ljudi je takšno zaščito preživelo. Variolacijo (tako se imenuje tta način zaščite) so uporabljali še v 18. stoletju, a so jo pozneje opustili zaradi nevarnosti, ki jo je prinašala s seboj.

Za pravi začetek varstva pred boleznijo s cepljenjem štejemo šele odkritje angleškega zdravnika Jennerja. Ta je med dolgoletnim opazovanjem in raziskovanjem odkril, da ljudje, ki so preboleli kravje koze — le—te so za človeka malo nevarne — ne zbolijo za črnimi kozami. Leta 1798 je svoje ugotovitve potrdil s tem, da je vsebino mehurčka

na kozi pri bolniku s kravjimi kozami prenesel v ranico na kožo zdrave osebe. Ta človek ni zbolel niti za kravjimi kozami niti pozneje za črnimi, ki so bile tedaj v Evropi in seveda tudi v Angliji še zelo razširjene. Ker se kravje koze imenujejo tudi variola vaccina, se je za cepljenje udomačil izraz vakcinacija, ki ga danes uporabljamo za vsa cepljenja. Uvedba cepljenja proti kozam je to bolezen dokaj uspešno izrinila iz Evrope, številna pa je ostala še do nedavnega tam, kjer cepljenja niso izvajali. Od Jennerjevega odkritja in do odkritja novih vakcin pa je vendarle moralo preteči še sto in več let. Vzrok je bil preprost. Tudi Jenner namreč ni poznal povzročitelja, a je z dobrim opazovanjem, sklepanjem in preizkušanjem prišel do svojega odkritja. Razvoj in silen vzpon bakteriologije v 19. stoletju, za kar gre hvala predvsem odkritelju mikroskopa Leeuwenhoeuku v drugi polovici 18. stoletja, je dal človeštvu genialne može, ki so odkrivali povzročitelje nalezljivih bolezní in pričeli s pripravami cepiv za zaščito ljudi.

Od leta 1885, ko je Luis Pasteur odkril cepivo proti steklini, pa do 1976, ko so pripravili prvo cepivo proti virusni zlatenici (hepatitis B), je bilo odkritih, pripravljenih in izboljšanih vrsta cepiv, ki so pripomogla pomemben delež v boju proti nalezljivim boleznim.

Vsekakor lahko za največji uspeh vakcinacije štejemo praktično popolno iztrebljenje črnih koz. Res je, da smo še v januarju 1977 zabeležili en primer koz in tudi če bi jih bilo še nekaj ter bi do popolnega izkorinjenja minil še določen čas, je to vendar le skoraj brez pomena v primeri z resnično ogromnim uspehom, ki ga je

dosegla prodornost človeškega duha, vztrajnost, požrtvovalnost in solidarnost med ljudmi. Bolezen, ki je tisočletja mučila, iznakaževala in morila ljudi, se je končno morala vdati. Čeprav so bile koze pregnane iz Evrope že pred mnogimi leti, so z nezmanjšano močjo razsajale po svetu in še leta 1967 so bile endemične v 33 deželah sveta, bolnikov pa je bilo v tistem času še 10 — 15 milijonov!

Omenimo naj difterijo ali davico, bolezen, za katero lahko rečemo, da je še pred 40 leti vlivala grozo vsem materam. V Jugoslaviji je v letih 1930 — 1940 zbolelo za davico 99.272 otrok in 10.281 jih je umrlo. Od Behringovega odkritja prvega cepiva zoper davico leta 1913 (toksin — antitoksin) in Ramonovega odkritja anatoksina leta 1927 je moralo preteči še dobrega pol stoletja, da so se pokazali vidni rezultati cepljenja.

Pri nas smo cepili zoper davico že pred vojno in tudi po letu 1945. Vendar smo šele po letu 1949 opazili občutnejši padec obolevnosti. Tedaj je v Sloveniji letno še zbolelo 1034 otrok in 48 jih je umrlo. Naslednje leto je bilo bolnih le še 524 in umrlih 15 otrok. Obolevnost je padala in 1959. leta je bilo samo 159 bolnih in 9 umrlih.

Od leta 1960, ko je bilo uvedeno obvezno cepljenje s kombinirano vakcino proti davici, tetanusu in oslovskemu kašlju (Di—Te—Per), pa je število bolnih hitro padalo. Od 68 v letu 1960 na 2 primera v letu 1965. Potem smo ugotovili le še po en primer ali nobenega. Od leta 1970 nismo imeli v Sloveniji nobenega dokazanega primera davice več. Že od leta 1964 na-

prej pa nobene smrti za davico! To je prav gotovo resnično velik uspeh in še eno potrdilo, kako koristna je dobra vakcina.

Podobno lahko rečemo tudi za cepljenje proti oslovskemu kašlju ali pertusisu. V letih 1924 — 1934 je v Jugoslaviji umrlo za oslovskim kašljem 78.000 otrok. V poznejšem razdobju je bilo stanje sicer nekoliko boljše (v letih 1955 — 1959 je v SFRJ umrlo 1000 otrok), vendar sta se obolevnost in smrtnost zmanjšali šele po uvedbi obveznega cepljenja leta 1960. Obolevnost je tedaj padla (v Sloveniji) od 6210 primerov v letu 1959 na 1761 v letu 1960. Smrtnih primerov je bilo 1959. leta 16, leta 1960 pa 2. Nato je obolevnost močno padala in v letu 1970 smo imeli le 290 bolnikov in nobenega umrlega. To število je nato ostalo približno enako vseskozi, s tem, da nekoliko niha navzgor in navzdol in leta 1975 doseže 137 primerov bolezní, leta 1976 pa 144. Ves ta čas pa noben otrok ni več umrl zaradi oslovskega kašlja, ki je v dobi pred cepljenjem tako zelo ogrožal zdravje in življenje otrok. Ker smo omenili kombinirano cepivo Di—Te—Per, moramo omeniti še tisto komponento cepiva, ki zaščiti proti tetanusu

ali mrtvičnemu krču. To sicer ni nalezljiva bolezen, vendar pa jo povzročajo klice, ki pridejo v organizem pri različnih poškodbah. Bolezen je zelo huda in smrtnost je, razen v Sloveniji, okoli 40 %. Ker so otroci izpostavljeni različnim poškodbam, za okužbo pa zadošča že majhna onesnažena rana na cesti ali na polju, je cepljenje velikega pomena, saj zanesljivo varuje otroke.

(Nadaljevanje prihodnjič)

OBVESTILO STARŠEM

Obveščamo starše, ki imajo otroka v varstvu v novoteksovem vrtcu in bodo v varstvu ostali tudi po 1. septembru 1978, da prinesejo potrdilo o osebnem dohodku v letu 1977 za svojega zakonskega tovariša—ico, če je le—ta zaposlen v drugi delovni organizaciji. Za starše, ki so zaposleni v Novoteksu, homo potrdilo priskrbeli sami. Podatke o OD potrebujemo za odmero prispevka za varstvo vašega otroka v šolskem letu 1978—79, dostaviti pa ga morate tov. Kranjčiču do 25. avgusta 1978.

Če ste omenjeno potrdilo v letošnjem letu že prinesli (za morebitni novi sprejem ali slično), potem ga ponovno ni treba prinesiti.

Istovčasno obveščamo starše, katerih otroci so bili na podlagi testiranja sprejeti v 1. razred osemletke, da po 1. septembru ne vodijo otrok več v vrtec, ker so s tem dnem iz njega izpisani!

(Nadaljevanje s 3. str.)

DVA PRIMERA

Tako je npr. delavec, ki poškoduje ali uniči delovno orodje, odgovoren na več načinov: disciplinsko (izrek disciplinskega ukrepa), navadno pa je dogovoren tudi odškodnin-

ska, z obveznostjo, da povzročeno škodo povrne.

Toda tisti, ki bo z nepravilno in nestrokovno odločitvijo povzročil OZD veliko materialno škodo, bo pogosto ostal brez pravne sankcije, čeprav bomo govorili o njegovi neodgovornosti in bomo njegovo dejanje obsojali.

Problemi kulture in ZSMS

(Nadaljevanje iz prejšnje št.)

Osnova za delovanje ZSMS na področju kulture je dokument o republiški kulturni akciji, ki natančno opredeljuje položaj in vlogo mladih v kulturi. Dokument poudarja razvijanje delegatskih odnosov v samoupravnih kulturnih skupnostih ob večanju vplivnosti mladih na delo ZKO in vseh kulturno-umetniških institucij in organizacij, definira nosilce akcij, to so osnovne organizacije ZSMS, in nakazuje potrebo po povezovanju vseh dejavnikov ZSMS z drugimi družbenimi organizacijami; načena problem financiranja kulturne akcije. Dokument o kulturni akciji govori tudi o organiziranju mladinskih kulturnih tednov, „Naši besedi“, organiziranju izobraževanja za kulturno delovanje, poseben poudarek pa je dan kulturni dejavnosti zaposlene mladine. Potrebno je širiti dejavnosti za dvig kulturne ravni, izostrevati kulturni občutek in urejati kulturni ambient delovnega človeka tako v delovni organizaciji kot v krajevni skupnosti.

Kulturna akcija torej, izhajajoč iz kulturnih potreb mladih, postavlja izhodišče za delovanje mladih na področju kulture. Naloga ZSMS je, da skupaj z drugimi družbeno-političnimi organizacijami prispeva k izdelovanju konkretnih programov in kulturnih akcij v vseh sredinah, kjer mladina dela in živi.

Kadar govorimo o kulturi v ZSMS, ne moremo mimo amaterske kulture. Čeprav mora biti osrednja težnja široko populariziranje naj-

višjih kulturnih dosežkov – vrhunske kulture, ne smemo zanemarjati amaterske ustvarjalnosti, ki širi kulturno zaledje in omogoča mladim dojemanje vseh oblik kulture. Amaterska dejavnost se mora razvijati od TOZD in šol do krajevnih skupnosti.

Pogoj za nemoten razvoj in bogatenje amaterske dejavnosti je, poleg zagotovljene materialne baze, kvalitetno mentorstvo, ki mora mlade strokovno in idejno usmerjati. Naloga profesionalnih institucij je, da zagotavljajo mentorje in jih pripravljajo za specifično delo z mladino. Za uresničevanje načel kulturne politike v TOZD pa bi morale delovne organizacije zaposlovati posebne kulturne animatorje – refente.

ZSMS mora skrbeti za aktivno vključevanje mladine v kulturno življenje, in to ne samo v različnih oblikah amaterizma, temveč tudi v profesionalne institucije, kjer naj pridejo do veljave sposobni, kreativni, talentirani mladi umetniki. Ugotavljamo namreč, da je prostor uveljavljanja umetniškega ustvarjanja zaprt, da se mladi le s težavo uveljavljajo. To velja za vsa področja umetniškega ustvarjanja, od literature in likovne dejavnosti do filma. Načelo uveljavljanja mora postati kvaliteta, sposobnost, ne pa pripadnost tej ali oni skupini, ki drži monopol nad neko ustvarjalnostjo. Preko organov družbenega upravljanja mora ZSMS vplivati na politiko kulturnih institucij in se v skladu z usmerjenostjo ZK boriti za interese mladih.

MIRKO NILIČ

Še vedno pa so moderne tudi široke hlače z gubami in žepi.
ETA

Modni kotiček

Že sredi poletja lahko mislimo tudi na jesensko in zimsko garderobo.

Letošnjo jesen bo prevladovala črna barva, seveda pa ne smemo pozabiti na ostale naravne barve, od pastelnih pa do srednjih barvnih tonov. Kot akcentne barve bomo uporabljali tirkizno, belo, blede rumeno in blede oranžno.

Jesenska moda je iz mehkih, lepo padajočih materialov. Nepogrešljiva je flanela, ki je lahko enobarvna ali tiskana.

Tudi modeli so zelo zanimivi. Za dekleta so primerna široka nabrana krila, k tem pa sodijo brezrokavniki, ki so letos še posebno v modi; ti so lahko kratki ali malo daljši, široki ali oprijeti, s šal ovratnikom ali brez.

Hvala za vašo kri, ki rešuje življenja!

Od 25. maja do 29. junija so na novomeški transfuzijski postaji darovali kri naslednji Novoteksovi delavci; Bojan Čeh (do sedaj že 32-krat), Peter Mali (14), Alojz Krnc (16), Alojz Kozjan (6), Bojan Florjančič (31), Minka Potočar (8), Milena Čučnik (9), Franc Sluga (8), Marinka Vovk (2), Dušan Vasič (18), Jože Lužar (7), Majda Fideršek (3), Ana Grešak (2), Jože Cimermančič (9), Martin Bec (25), Anica Ban (21), Jože Cekuta (23), Franjo Miškovič (2), Damir Dujmovič (4), Marija Fabjan (5), Janez Primc (6), Franc Pintar (17), Ana Dragan (12), Janez Turk (11), Jože Staniša (7), Irena Blatnik (5), Štefka Kulovec (11), Martina Koračin (13), Anton Klemenčič (9), Marija Prešeren (2), Milan Močnik (15), Zlata Osterman (13), Marija Novak (6), Marija Bozovičar (17), Ivan Staniša (4), Miloš Avbar (3), Milena Žagar (1), Fanika Žagar (3), Bojan Pureber (14), Darko Potočar (3), Jaro Hočevar (2), Martina Opalk (1), Matija Gazvoda (26), Simona Žmavc (10), Jože Zabukovec (13), Ivan Kocjančič (26), Mirko Nilič (20), Martin Mohar (25), Greta Fink (8), Tine Filip (10), Milena Planin (4), Peter Pavlin (6), Anica Štandekar (13), Avgušтина Stipič (17), Salvko Bogolin (23), Branka Kavšček (3), Ivanka Šmalc (12), Ivanka Jerič (14), Jelica Spasovski (7), Jožica Brinec (1), Marija Šinkovec (9), Ivan Dragan (6), Rudi Gazvoda (3), Justi Damjanovič (16), Jože Ferbežar (11), Drago Vaupotič (6), Drago Žučak (3), Anica Željko (10), Danica Kovač (12), Zdenka Kotnik (6), Jožefa Jakše (12), Ivan Jakše (17), Stane Jurak (6), Antonija Hočevar (9), Janko Dobovičnik (22), Majda Arko (11), Marjan Čanželj (8), Marija Verček (22), Rozalija Sitar (14), Ivan Barbo (30), Ana Osolnik (8), Marjeta Medle (14), Milan Radovanovič (8), Štefka Kranjčič (12), Fuad Kočič (2) in Jelka Kralj (5). Čestitamo!

Prišli - odšli

V mesecu juniju in do 18. julija so v našo delovno organizacijo prišli naslednji delavci. V tozd Tkanina: tkalnica: Edvard Škufca, Vladimir Drenovec, Zdenko Okleščen, Franc Kuplenk, Zdenko Ban, Jožica Struna, Antonija Petje; priprava:

Anton Gregorčič; pletilnica: Safet Avdič. Tozd Konfekcija: Milan Dragman, Gordana Randjelović, Zineta Tahirovič, Marjan Erpe, Ana Graša, Milena Sarič, Ružica Bajič, Jelka Šalamun. Skupne službe podjetja: Vladimir Šefman.

V istem obdobju pa so našo delovno organizacijo zapustili naslednji delavci. Tozd Tkanina: IVS: Bogdan Kustor, Darko

Štampfel, Anton Gognjavec, Avgust Pucelj, Franc Božič; apretura: Rade Klisarič, Tomaž Potočar; tkalnica: Janez Košale; priprava: Marjan Pavlin, Drago Babič, Smail Darič, Dušana Bojanič, Nadežda Isaković, Mila Reba; predilnica: Mehdiya Taramiš, Janez Počrvina, Pavo Zilinski, Jožica Stoper; kontr. sektor: Violeta Danev; pletilnica: Slavka Jeriček. Tozd Konfekcija: Jagica Perko, Marija Becele, Stane Saje, Marija Vovk, Marta Rajakovič, Ana Plantan, Danica Makše. Skupne službe podjetja: Kristina Vaupotič, Miran Simič, Anica Blažič, Jožica Skubic, Anica Jurak; Tozd Trgovina: Abrad Andrejič, Kovička Simičević.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža in očka
ANTONA JEVŠKA

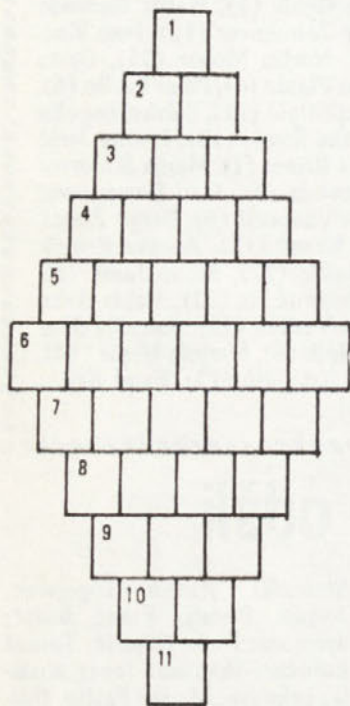
se iskreno zahvaljujemo kolektivu Novoteksa za podarjene vence, gasilskemu društvu za spremstvo in častno stražo, tovarišu Kranjčiču za poslovilne besede ob odprtem grobu, tovarišici Avbarjevi za vso pomoč in vsem, ki so nama stali ob strani, pokojniku pa prinašali rože in ga pospremili na njegovi mnogo prerani zadnji poti.

Žalujoči žena Danica s
hčerko Dašo

Rešitev vretena iz prejšnje številke: N, NE, NEP, NAPE, NEPAL, PENALI, PELIN, NELI, LEN, EN, E.

Vreteno

1. meter
2. Makarska
3. rastlina
4. poltema
5. moško ime
6. država v Afriki
7. insekt
8. huda nezavest
9. babica
10. znamka avtomobila
11. kisik

USPEH ZRIMŠKA

Kolesarji „Novoteks“ so poželili na zadnji mednarodni dirki v Dolu pri Ljubljani zares lep uspeh: Franc Zrimšek, ki je nastopil v močni članski konkurenci, je zmagal, Ivan Turk pa je bil sedmi; oba sta bila najboljša tudi v ekipni konkurenci.

Mimo tega uspeha pa so odigrali naši kolesarji vidnejšo vlogo tudi pri pionirjih (8. Papež), mlajših (9. Papež) in starejših pionirjih (9. Štih).

Zadnje tekmovanje je tako pokazalo, da v klubu pravilno delajo z mladimi, skrbe pa tudi za vrhunske tekmovalce.

Finale tekstilcev bo v Ajdovščini

16. septembra bo v Ajdovščini slavnostna proslava 150-letnice slovenske tekstilne industrije. V čast temu velikemu jubileju bo v Ajdovščini organizirana 14. in 15. septembra športna „olimpiada“ vseh slovenskih tekstilnih delavcev in sicer v 4 disciplinah: šahu, streljanju z zračno puško, odbojki

in kegljanju.

Ker pa je število tekstilcev v naši republici zares veliko, bodo organizirana področna predtekmovanja; nosilec za Dolenjsko je tekstilna tovarna „Novoteks“. Kvalifikacijska tekmovanja so razpisana za soboto, 26. avgusta v Novem mestu, organizator pa je komisija za

šport in rekreacijo pri OO sindikata Novoteks.

Finalni obračuni v vseh 4 disciplinah – moški in ženske, so poverjeni delavcem „Tekstine“, tekmovalci pa morajo prinesiti s seboj opremo, žoge, puške, municijo ter šahovnice in 2 uri.

Komisija za šport in rekreacijo

Nevarnosti pri kopanju nikoli ne počivajo

Več kot tisoč ljudi v Jugoslaviji konča letni dopust – kopanje s tragedijo. Nesreča ne izbira med otroki, mladino in odraslimi. Vsi ti postajajo nepotrebne žrtve vode, le zaradi neznanja in nepoučenosti.

Največkrat je vzrok utopitve neznanje plavanja v navpičnem položaju. Zaradi neenakomernega ritma plavanja in zaradi dolžine nog teža letih sili telo v pokončen položaj. Takrat največkrat pride do tragedije. Zpomnite si: dokler se ne naučite plavati na mestu, in se obdržati na vodi v pokončnem položaju, niste plavalec.

Utopljenčeva usta so največkrat pod vodo, zato ne more klicati na pomoč. Starši morajo neprestano opazovati otroke neplavalce oz. slabe plavalce.

Najpogostejši znak, da se nekdo utaplja, je otepanje z rokami.

Pogost vzrok za utapljanje je krč. Največkrat zagrabi nogo v ledju ali v mečah. Takrat je potrebno stegniti nogo, dvigati spodnji del stopala in plavati z rokami, če prime krč v roko, plavamo z nogami. Če se voda zaleti v grlo, ne smemo zgubiti prisotnosti, temveč se brez vdihava izkašljamo.

V vodi pa je še veliko drugih nevarnosti, npr.: ne hodimo vroči v hladno vodo, ker lahko pride do blokade dihalnih poti. Najprej se moramo postopno ohladiti. Če smo se naučili plavati v morju, bodimo previdni v sladki vodi, kjer je teže plavati.

Ne skočite na glavo, kjer se ne vidi dna, če je voda motna. Po obilni jedi ne plavajte, po-

sebno pa je takrat nevarno potapljanje. Med plavanjem večkrat počivajte tako, da se vležete na vodo. Priporočljivo je plavati v skupinah dveh do treh plavalcev.

Kako rešiti utopljenca med plavljanjem?

Reševalec se mora približati utopljenecu od strani, ga zgrabit za roko in mu kar se da hitro dvigniti glavo iz vode. Rešujemo ga lahko na več načinov. Utopljenec mora biti vedno v hrbtnem položaju. Stalno pazimo, da ima obraz zunaj:

- od starni pod pazduho (od zgoraj ali spodaj), rešitelj plava v bočnem položaju,
- od zadaj za lase,
- od strani okoli vratu; rešitelj plava bočno. Paziti moramo, da utopljenec nemoteno diha. Ta način je najboljši.

Najbolje je, kadar je žrtev pri zavesti, da je mirna in da se popolnoma prepusti reševalcu.

Če je utopljenec pod vodo, mora rešitelj, preden se potopi, večkrat globoko vdihniti in izdihniti. Ko najde utopljenca, ga zgrabi za roko, lase ali nogo in ga dvigne proti površini. Odrasli človek tehta pod vodo le 2 kg in je z njim lahko splavati na površje. Upoštevajte te nasvete, da boste na kopanju bolj varni!

Avgusta bo odšla v Prokletije in Komovo prva odprava novo-moških alpinistov. V odpravi, ki bo šela deset članov in bo v pogorjih od 1. do 20. avgusta, bo tudi naš sodelavec Mirko Jović. Uredništvo se je že dogovorilo s tovarišem Mirkom, da nam bo po vrnitvi postregel s številnimi zanimivostmi iz življenja in dela odprave. Na fotografiji lahko vidite severozahodno steno Brade v Prokletijah, kamor se bodo med tritedenskim „potepanjem“ povzpeli naši fantje...

Novoteks

NOVOTEKS je glasilo tekstilne tovarne Novo mesto. Izhaja vsako zadnjo sredo v mesecu v nakladi 2500 izvodov. Urejuje ga izdajateljski svet: Bogdan Avbar, Bogdana Iličin, Jana Jović, Lada Kostrevc, Danilo Kovačič, Mira Kovačič, Teodora Kovačič, Hinko Šintler in Darko Štampfel. Predsednik izdajateljskega sveta je Hinko Šintler. Odgovorni in tehnični urednik Miha Gošnik. Uredništvo in uprava: Novoteks, Novo mesto, Foersterjeva 10. Stavek, filmi in prelom: ČZP Dolenjski list. Tiska Knjigotisk, Novo mesto.